

Việt Nam cần nhiều hơn là nâng cấp hợp tác với Hoa Kỳ

Nikkei AsiaVietnam needs more than an upgraded U.S. partnership

Tác giả: Alexander L Vuving

VNTB

09/9/2023

Hà Nội phải dựng lại ‘mạng lưới an toàn’ trước môi trường địa chính trị thay đổi

Sự vắng mặt của Tổng thống Mỹ Joe Biden tại Hội nghị thượng đỉnh Đông Á và Hội nghị thượng đỉnh Mỹ-ASEAN tại Jakarta tuần này không có nghĩa là Washington đã giảm bớt cam kết với Đông Nam Á.

Thay vì trò chuyện và chụp ảnh cùng các lãnh đạo khu vực tại các cuộc họp ASEAN, ông Biden sẽ tới Việt Nam vào cuối tuần này để nâng cấp quan hệ song phương.

Mối quan hệ đối tác Mỹ-Việt được nâng cao sẽ phần nào khắc phục sự thay đổi trong cán cân quyền lực khu vực ở Đông Nam Á và Biển Đông đối với Trung Quốc trong thập niên qua.

Từ năm 2013 đến năm 2016, Trung Quốc đã từ vị trí cuối cùng lên vị trí dẫn đầu về chiếm giữ diện tích đất của các bên tranh chấp nhằm giữ lãnh thổ ở quần đảo Trường Sa nhờ việc xây dựng đảo nhân tạo. Các căn cứ tiền phương và kho hậu cần được thiết lập trên các đảo nhân tạo này, kết hợp với việc triển khai hàng trăm tàu hải quân, lực lượng hải cảnh và dân quân biển đã giúp Bắc Kinh thống trị phần lớn Biển Đông.

Thập niên vừa qua cũng chứng kiến phần lớn Đông Nam Á lục địa, đặc biệt là Campuchia, Lào và Myanmar, đã nằm trong phạm vi ảnh hưởng của Bắc Kinh.

Ngoài việc là một sự bổ sung đáng kể cho cấu trúc khu vực, mối quan hệ đối tác Việt-Mỹ nâng cao sẽ là một thành phần quan trọng trong “mạng lưới an toàn” quốc tế của Việt Nam. Cách bố trí phòng thủ này gồm tư cách thành viên của Hà Nội trong Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á và mạng lưới các mối quan hệ địa chính trị với các nước láng giềng và các cường quốc lớn trong khu vực.

Các chủ đề dày nhất của mạng lưới này bao gồm các mối quan hệ chiến lược đặc biệt với Lào và Campuchia, “quan hệ đối tác chiến lược toàn diện” với Trung Quốc, Nga, Ấn Độ và Hàn Quốc – và trong các hoạt động với Australia và Singapore – và “quan hệ đối tác chiến lược sâu rộng” với Nhật Bản. .

Quan hệ đối tác chiến lược toàn diện với Hoa Kỳ sẽ lấp đầy khoảng trống rõ ràng trên mạng lưới này. Mặc dù Mỹ, giống như Trung Quốc, được Hà Nội đánh giá là “quốc gia không thể thiếu” ở khu vực châu Á – Thái Bình Dương nhưng lại chỉ đứng ở tầng thứ ba trong quan hệ đối ngoại của Việt Nam là “đối tác toàn diện”.

Nhưng mạng lưới an toàn của Việt Nam chỉ đủ mạnh để xử lý các vấn đề an ninh ở mức “trung bình”. ASEAN từ lâu đã bất lực trước sự quyết đoán của Trung Quốc ở Biển Đông. Trong khi đó, quan hệ đối tác chiến lược toàn diện là một tuyên bố chính trị; các cam kết theo một hiệp ước như vậy không có tính ràng buộc về mặt pháp lý và thường không nhằm mục đích ngăn cản nước khác. Các thỏa thuận hoạt động bằng cách ràng buộc các bên liên quan với các mục tiêu chung và tôn trọng lẫn nhau.

Chẳng hạn, tuyên bố về tầm nhìn chung về quan hệ đối tác chiến lược toàn diện giữa Việt Nam và Nga do Tổng thống Vladimir Putin và Chủ tịch nước Nguyễn Xuân Phúc ban hành vào tháng 12/2021, cam kết hai bên “phối hợp để đảm bảo an ninh hàng hải, tự do hàng hải, hàng không và thương mại không bị cản trở”.

Tuyên bố bao gồm cam kết không liên minh với bất kỳ bên thứ ba nào dưới bất kỳ hình thức nào gây phương hại đến độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ và các lợi ích cơ bản của nhau. Một điều khoản khác nêu rõ: “Hai bên không ủng hộ việc đơn phương áp đặt và trừng phạt kinh tế không thông qua Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc và vi phạm luật pháp quốc tế”.

Cấu trúc mạng lưới an toàn của Việt Nam cũng phản ánh sự cân bằng của Hà Nội giữa các cường quốc khác nhau. Sự thù địch gia tăng giữa Nga và Mỹ kể từ khi chiến tranh Ukraine bùng nổ vào tháng 2 năm 2022 đã khiến Hà Nội tạm thời gác lại việc nâng cấp quan hệ với Washington, vì họ cho rằng họ phải thể hiện “sự độc lập, cân bằng và tự chủ” của mình.

Năm tháng sau, Ngoại trưởng Mỹ Antony Blinken hoãn chuyến thăm Hà Nội khi biết tin Ngoại trưởng Nga Sergey Lavrov cũng được mời đến cùng thời điểm. Ông Lavrov nhân cơ hội này đến Hà Nội để chỉ trích Mỹ và phương Tây.

Kể từ đó, Việt Nam đã chuyển sang cân bằng lại các mối quan hệ của mình, khẳng định ý định nâng cấp quan hệ với Hoa Kỳ “khi có điều kiện thuận lợi”. Nhưng cách tiếp cận “một bước lùi, hai bước tiến” của Hà Nội có thể không bền vững về lâu dài. Khoảng cách ngày càng tăng giữa một bên là Nga và Trung Quốc và một bên là phương Tây đang khiến việc cân bằng trở nên khó khăn hơn bao giờ hết.

Mạng lưới quan hệ đối tác chiến lược của Hà Nội đã hoạt động tốt trong thời kỳ hậu Chiến tranh Lạnh do khoảng cách địa chính trị khi đó giữa các cường quốc. Điều này không còn áp dụng được trong tình hình cạnh tranh chiến lược ngày càng gia tăng hiện nay.

Mạng lưới quan hệ quốc tế hiện tại của Việt Nam không ngăn chặn được hành vi xâm lược cũng như không tối đa hóa khả năng phòng thủ của họ. Hà Nội cần một mạng lưới an sinh mới phù hợp với điều kiện thay đổi của thời điểm hiện tại.

Việt Nam phải tránh đứng về phía nào trong cuộc cạnh tranh nước lớn mà phải tham gia hoặc thậm chí tạo ra các cơ chế thúc đẩy chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ, thịnh vượng và khả năng tự cường của mình. Trong khi duy trì các mối quan hệ song phương và đa phương đã nuôi dưỡng trong quá khứ, Việt Nam không được ngại tham gia vào các nhóm “nhỏ” ngẫu hứng có thể giúp tăng cường quốc phòng và phát triển. Quan trọng nhất, Việt Nam phải sắp xếp các mối quan hệ đối ngoại của mình theo cách có thể ngăn chặn những kẻ xâm lược và khi không thể ngăn chặn được thì phải tối đa hóa phản ứng phòng thủ.

Nguồn: Alexander L Vuving – [Vietnam needs more than an upgraded U.S. partnership](#)

Nikkei Asia**Vietnam needs more than an upgraded U.S. partnership**

Hanoi has to remake its 'safety net' for changed geopolitical environment

Alexander L. Vuving

September 8, 2023 17:00 JST

Alexander L. Vuving is a professor at the Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies in Honolulu, Hawaii. The views expressed in this article are his own.

Nikkei Inc. No reproduction without permission.

<https://vietnamthoibao.org>